

РОЗПОДІЛ ВИТРАТ НА УТРИМАННЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЮ
ОБЛАДНАННЯ В УМОВАХ БАГАТОНОМЕНКЛАТУРНОГО ВИРОБНИЦТВА

к.е.н. Єгупов Юрій Артемович,

к.е.н. Малишко Валерій Семенович

Одеський національний економічний університет

Найважливішим завданням, що вирішується в процесі калькулювання виробничої та повної собівартості окремих видів продукції в умовах багатонаменклатурного виробництва, є вибір методу коректного розподілу витрат на утримання та експлуатацію обладнання (ВУЕО). Відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку зазначені витрати з 2000 року враховуються на єдиному (91-му) рахунку в складі загальновиробничих витрат (ЗВВ), разом з витратами на обслуговування і управління цехами [1].

Разом з тим, особливості складу і функціонального призначення ВУЕО обумовлюють доцільність їх самостійного (окремою статтею) обліку і планування з метою калькулювання собівартості окремих видів продукції. Це знайшло своє відображення в інструментарії управлінського обліку, а також в Методичних рекомендаціях з формування собівартості продукції [2, с. 157]. Що ж стосується бухгалтерського обліку, то в цілях узгодженості планових і облікових даних про рівень ВУЕО з усією очевидністю впливає доцільність обліку даних витрат на окремому субрахунку в складі ЗВВ.

Відповідно до Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції ВУЕО розподіляються між видами продукції пропорційно годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності і т.д. [2, с. 180]. Вибір економічно обґрунтованої бази розподілу ВУЕО (як й інших статей непрямих витрат) здійснюється підприємствами самостійно, з урахуванням особливостей технології,

організації і планування виробництва. Однак жоден із зазначених вище методичних документів не містить будь-яких рекомендацій щодо обґрунтування вибору бази розподілу ВУЕО з урахуванням зазначених вище особливостей. В результаті в даний час на вітчизняних підприємствах розподіл ВУЕО в умовах багатомономенклатурного виробництва здійснюється, як правило, пропорційно основній заробітній платі виробничих робітників (ОЗПВР).

Наскільки обґрунтовано такий розподіл ВУЕО? Для отримання відповіді на це питання необхідно чітко сформулювати вимоги, яким повинен задовольняти показник, що використовується в якості бази розподілу тієї чи іншої статті непрямих витрат. До таких вимог, на наш погляд, слід віднести:

- наявність прямої залежності між величиною непрямих витрат, що розподіляються, і базовим показником;
- наявність методів коректного розрахунку питомої величини базового показника на одиницю продукції.

Тим часом, в реальній дійсності найважливіше із зазначених вимог не виконується, оскільки ВУЕО і ОЗПВР змінюються, як правило, в протилежних напрямках. Так, з підвищенням рівня механізації та автоматизації виробництва величина ВУЕО зростає при відповідному зниженні витрат на ОЗПВР. Цілком очевидно, що використання останніх в якості бази розподілу ВУЕО неприпустимо, оскільки призводить до отримання абсурдних результатів. Зокрема, більш машиноємна продукція буде і більш трудомісткою і навпаки.

Що ж стосується інших показників, запропонованих у Методичних вказівках в якості бази розподілу ВУЕО (годин праці, обсягів діяльності та ін.), то, на наше переконання, сфера їх застосування досить обмежена. Так, використання машино-годин роботи обладнання обґрунтовано в тих випадках, коли на одному комплекті обладнання здійснюється завершений цикл виробництва декількох видів продукції (наприклад, виробництво декількох видів майонезу на ОЖК, упаковка декількох видів чаю на чаєрозважувальній фабриці). Години праці

основних виробничих робітників в якості бази розподілу ВУЕО доцільно використовувати суто на виробництвах із низьким рівнем механізації технологічних процесів, де переважає ручна праця (виробництво музичних інструментів, виготовлення сувенірної продукції та ін.).

У всіх інших випадках і, в першу чергу, на підприємствах зі складною структурою виробничого процесу, єдиним способом коректного розподілу ВУЕО є алгоритм, заснований на визначенні кошторисних (нормативних) ставок ВУЕО на одиницю окремих видів продукції. Останні розраховуються, виходячи з величини цих витрат на 1 машино-годину роботи окремих груп устаткування і нормативної машиноємності одиниці продукції. Зазначений спосіб розподілу ВУЕО забезпечує наукову обґрунтованість і високу точність розрахунків.

Список використаної літератури:

1. Національні стандарти бухгалтерського обліку: нормативна база. – 6-те вид., доп. – Х.: Фактор, 2000. – 208 с.
2. Методические рекомендации по формированию себестоимости продукции (работ, услуг), утвержденные приказом Министерства промышленной политики Украины от 09.07.2007 г. № 373. – Киев. – 2007. – 322 с.